

**Центральна спілка споживчих товариств України
Львівський торговельно-економічний університет**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова приймальної комісії,
ректор Львівського торговельно-
економічного університету

Проф.

П. О. Куцик

2018 року

ПРОГРАМА
вступних випробувань з філософії
для на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії

ЛЬВІВ - 2018

Вступ

Програма вступних випробувань для вступу до аспірантури у Львівський торговельно-економічний університет для здобуття наукового ступеня доктора філософії включає основні теми з дисципліни „Філософія”.

Для проведення вступних випробувань основні питання тем, поданих у цій програмі, представлено у вигляді тестів, з яких сформовано екзаменаційні білети. Питання білетів дозволяють перевірити знання здобувачів з історії світової філософії, специфіки розвитку історії української філософської думки, сучасних актуальних філософських проблем.

Перевірка знань з питань, передбачених даною програмою дає достатні підстави для висновку про рівень підготовки вступника і можливість продовження навчання для здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Тема 1. Філософія як універсальний тип знань

Сутність, структура та історичні типи світогляду. Філософія як теоретичне світоглядне знання. Природа філософського знання. Предмет, структура та основні функції філософії. Онтологія, гносеологія та аксіологія – основні складові філософії.

Тема 2. Філософія античного світу.

Космоцентричний характер античної філософії: мілетська школа, Геракліт із Ефеса, Піфагорейський союз, егейська школа, атомісти. Філософія Сократа, Платона, Аристотеля. Філософські вчення Стародавнього Риму: стоїцизм, епікуреїзм, неоплатонізм, скептицизм, еkleктизм.

Тема 3. Філософія середньовічного суспільства.

Теоцентричний характер філософії Середньовіччя. Апологетика і патристика: Квінт Тертулліан, Аврелій Августин. Теорія „подвійної істини”. Філософія Томи Аквінського. Реалізм, номіналізм і концептуалізм (Ансельм Кентерберійський, Іоан Росцелін, П’єр Абеляр). Середньовічна філософія Візантії.

Тема 4. Філософія Відродження та Реформації.

Антропоцентричний характер філософії епохи Відродження. Гуманізм Данте Аліг'єрі, Франческо Петрарки, Дезідерія Еразма Роттердамського, Мішеля де Монтеня. Натурфілософія (М. Кузанський, Леонардо да Вінчі, М. Копернік, Д. Бруно, Г. Галілей, Б. Телезіо). Неоплатонізм та аристотелізм: Г. Гемістос, М. Фічіно, Д.П. Мірандола. Соціально-політичні теорії: Ніколо Макіавеллі, Томас Мор, Томмазо Кампанелла. Філософські ідеї Реформації.

Тема 5. Філософія Нового часу та доби Просвітництва.

Характерні особливості епохи. Індуктивний метод Ф. Бекона. Філософія Т. Гоббса. Раціоналізм М. Декарта, Картезіанство. Філософські погляди Б.Спінози. Сенсуалізм Д.Локка. Монадологія Г. Лейбніца. Філософія Д. Берклі і Д. Юма. Філософія французького просвітництва: П. Бейль, Ж.Мельє, Ш.Л. Монтеск'є, М.А. Вольтер, Ж.Ж.Руссо та ін. Французький матеріалізм XVIII ст.: Д.Дідро, Ж. Ламетрі, П. Гольбах, К. Гельвецій. Німецьке просвітництво: Х. Вольф, Г. Лесінг, І. Гердер.

Тема 6. Німецька класична філософія.

Передумови розвитку німецької філософії. Філософська система Канта. Філософські погляди Фіхте. Філософія Шеллінга. Філософські погляди Гегеля. Антропоцентричний характер філософії Фейєрбаха.

Тема 7. Сучасна світова філософія.

Позитивізм та етапи його розвитку. Філософія прагматизму. Філософські течії екзистенціалізму. Феноменологія, „філософія життя”. Філософія психоаналізу. Герменевтика як напрямок у сучасній філософії. Сучасна релігійна філософія: неотомізм, тейярдизм, персоналізм.

Тема 8. Традиції та особливості розвитку філософської думки в Україні.

Філософія Стародавньої України та Київської Русі. Розвиток філософії в XIII-XVII ст. Філософія Києво-Могилянської академії. Філософія Г. Сковороди. Філософія українського романтизму та академічна філософія. Розвиток філософії в XIX –XX ст. Філософія української діаспори.

Тема 9. Отологія. Філософське розуміння світу

Поняття буття. Обґрунтування ідеї буття в історії філософії. Типи онтології.

Модуси буття та його основні форми. Буття людини у світі. Специфіка людського буття. Соціальне буття. Поняття субстанції. Історико-філософський генезис поняття матерії. Матерія як субстанція та як об'єктивна реальність. Сучасна наука про будову матерії, її основні форми та різноманітність світу. Рух - спосіб існування матерії та його форми. Простір і час як форми існування матерії.

Тема 10. Гносеологія. Філософія пізнання

Пізнання як предмет філософського аналізу.

Інтерпретація основних проблем теорії пізнання в різних філософських концепціях. Сутність та структура пізнавального процесу. Чуттєве і раціональне пізнання. Мова як засіб пізнання. Специфіка, рівні і форми наукового пізнання. Емпіричний та теоретичний рівні пізнання. Основні методи наукового пізнання. Проблема істини та її критерії. Практика в процесі пізнання.

Тема 11. Діалектика - загальна теорія розвитку

Поняття розвитку. Ідея розвитку в історії філософської думки. Розвиток і саморозвиток. Проблема всезагальності законів розвитку. Моделі розвитку. Сутність діалектики. Діалектика як методологія, логіка й теорія розвитку. Основні принципи та закони діалектики. Категорії діалектики. Альтернативні концепції діалектики. Метафізика. Аналектика. Синергетика. Еклектика. Догматизм. Релятивізм. Редукціонізм.

Тема 12. Філософська антропологія. Філософія людини

Людина як предмет філософії. Уявлення про природу та сутність людини на різних етапах розвитку філософії. Сучасна філософія людини в різних філософських концепціях.

Сутність людини. Біологічне, психічне та соціальне в людині. Антропосоціогенез. Поняття особистості. Особистість як продукт і творець соціального середовища. Типи особистості. Соціальна позиція особи, її соціальна роль та соціальна активність. Передумови розвитку особистості. Свобода та відповідальність особистості. Самоцінність і сенс людського життя. Проблема життя, смерті та безсмертя людини.

Тема 13. Аксиологія. Філософія цінностей

Цінності як визначальні характеристики людського життя. Поняття цінності. Історичний розвиток філософських уявлень про цінності. Людина як найвище мірило цінності та найвища цінність. Матеріальні й духовні цінності. Класифікація цінностей. Базові, загальнолюдські цінності людського буття.

Тема 14. Філософія суспільства

Основні концепції суспільства у філософії. Суспільство як соціальна та інституціональна система. Основні сфери життєдіяльності людей в суспільстві. Суспільні відносини та їх структура. Суспільна свідомість. Суспільство як система форм суспільної свідомості. Суспільна ідеологія та психологія. Функції суспільства. Рушійні сили розвитку суспільства. Роль потреб, інтересів, суб'єктів суспільства у формуванні та розвитку суспільних відносин. Діяльність як спосіб існування та розвитку людини й суспільства. Типи та форми діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воронкова В.Г. Філософія : навч. посіб. – К.: В Д „Професіонал”, 2004. – 464 с.
2. Горбач Н. Я. Специфіка української філософії / Н.Я. Горбача. – Львів: Каменяр, 2006. – 216 с.
3. Горський В. Історія української філософії. Курс лекцій / В. Горський. – К.: Наукова думка, 1996. – 287 с.
4. Історія української філософії: Підручник. – К.: Академвидав, 2008. – 624 с. (Альма-матер).
5. Історія української філософії. Хрестоматія. Упорядник М. Кашуба. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Ів. Франка, 2004. – 356 с.
6. Історія філософії України. Хрестоматія. Упорядники: М.Ф. Тарасенко, М.Ю. Русин, А.К. Бичко та ін. – К.: Либідь, 1993. – 560 с.
7. Огородник І.В., Русин М.Ю. Українська філософія в іменах : навч. посіб. / За ред. М.Ф. Тарасенка. – К.: Либідь, 1997. – 328 с.
8. Огородник І.В., Огородник В.В. Історія філософської думки в Україні. Курс лекцій : навч. посіб. – К.: Вища шк.: „Знання”, 1999. – 543 с.
9. Пазенюк В.С. Філософія : навч. посіб. – К., 2008. – 280 с.
10. Петрушенко В.Л. Філософія: курс лекцій : навч. посіб. для студентів

вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації. – 3-є видання, перероб. і доповн. – Львів: „Магнолія плюс”, 2005. – 506 с.

11. Подольська Є.А. Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство : навч. посіб. Видання друге, перероблене та доповнене. – К.: Центр навчальної літ., Інкос, 2006. – 624 с.

12. Причепій Є.М. Філософія : підручник – 3-тє., стер. / Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. – К.: Академвидав, 2009. – 592 с. (Серія „Альма-матер”)

13. Рижак Л. Філософія: підручник / Людмила Рижак. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. – 650 с.

14. Сморж Л. О. Філософія : навч. посіб. / Л. О. Сморж. – К.: Кондор, 2004. – 416 с.

15. Таран В.О., Зотов В.М., Резанова Н.О. та ін. Соціальна філософія: Навч. посіб. – К., 2009. – 272 с.

16. Філософія: короткий виклад : навч. посіб. / [С. П. Щерба, М. Г. Тофтул та ін.]. – К. : Кондор, 2003. – 352 с.

17. Філософія : навч. посіб. для студентів усіх форм навчання / За заг.ред. Н.Я. Горбача. – Львів : Оріон, 1995. – 224 с., 1997. – 228 с., 2006. – 260 с.

18. Філософія: підручник / Бичко І.В., Бойченко І.В., Табачковський В.Г. та ін. – 2-ге вид., стереотип. – К.: Либідь, 2002. – 408 с.

19. Філософія: підручник / За ред. О.П.Сидоренка. – К.: Знання, 2009. – 891 с. – (Вища освіта ХХІ століття).

20. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи : навч. посіб. / В.П.Андрущенко, Г.І.Волинка, Н.Г.Мозгова та ін. За ред. Г.І.Волинки. 2-ге вид. – К.: Каравела, 2011. – 368 с.

21. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення) : навч. посіб. / за ред. акад. НАН України Л.В. Губерського. – К.: Знання, 2009. – 621 с.

22. Філософія (філософія, релігієзнавство, логіка) : навч. посіб. для студентів усіх форм навчання. ЛКА / О.П.Тімченко та ін. – Львів, 2010. – 200 с.

23. Філософія : навч. посіб. / За загальною редакцією професора Тімченка О.П. – Львів: Видавництво "Растр-7", 2015. – 360 с. –

24. Черній А.М. Філософія : навч. посіб. Для самостійної роботи студента /

А.М.Черній – К.: Академвидав, 2011. – 392 с.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

1. Філософія і світогляд.
2. Особливості світогляду давніх русичів.
3. Антропологічні орієнтації філософської герменевтики.
4. Функції філософії у суспільстві.
5. Міфологічні уявлення східних слов'ян в дохристиянський, язичницький період.
6. Конфуціанство і даосизм про начала буття та ідеал мудреця.
7. Філософська творчість Кирила Туровського і Кліма Смолятича.
8. Неопозитивістські концепції методології науки (Б.Рассел, М.Шлік, Р.Карнап).
9. Досократівська філософія Стародавньої Греції.
10. Філософські ідеї літописних та інших писемних джерел Русі.
11. Людина як об'єкт філософського дослідження.
12. Філософські вчення Сократа, Платона, Арістотеля.
13. Філософія у Стародавньому Єгипті та Вавілоні.
14. Філософська творчість Іларіона Київського ("Слово о законі і благодаті").
15. Філософське розуміння істини.
16. Теоцентрична філософія Середньовіччя.
17. Філософія П.Юркевича.
18. Феномен людини в християнському еволюціонізмі П.Тайяра де Шардена.
19. Філософія Ренесансу: епоха, культура, філософія.
20. Стефан Яворський і Феофан Прокопович як діячі Києво-Могилянської академії.
21. Ідея несвідомого і психоаналіз З.Фрейда.
22. Основні філософські вчення Стародавньої Індії.
23. Філософське значення творчого спадку П.Могили.
24. Свідомість як буття у світі.
25. Філософські ідеї Френсіса Бекона та Т.Гоббса.
26. Філософія, наука, релігія, їх специфіка та взаємозв'язок.
27. Специфіка української філософії (загальна характеристика).
28. Філософська система Г.Гегеля. Неогегелянство.
29. Суспільно-християнський ідеал І.Вишенського.
30. Філософія Р.Декарта і Б.Спінози.
31. Філософія Г.Сковороди (загальна характеристика).
32. Проблема суспільства у філософії.
33. Християнська філософська думка в Західній Європі.
34. Етична концепція Г.Сковороди.
35. Філософія Фіхте і Шеллінга.
36. М.Костомаров як теоретик Кирило-Мефодіївського товариства.
37. Філософська доктрина неомарксизму.
38. Суперечки про природу універсалій: номіналізм та реалізм.
39. Філософський світогляд Т.Шевченка.
40. Філософське розуміння руху, часу і простору.
41. Філософія І.Канта. Неокантіанство.
42. Українська академічна філософія (П.Юркевич, О.Потебня, В.Лесевич).
43. Проблема життя, смерті і безсмертя у філософії.
44. Монадологія Г.Лейбніца.
45. Філософський світогляд І.Франка.
46. Конечність людського існування та його сенс.
47. Теорія соціальної рівності у філософській спадщині Г.Сковороди.
48. Філософські переконання Лесі Українки.
49. Філософія і сучасна класифікація наукових методів пізнання.

50. Антропологічний матеріалізм П.Фейєрбаха.
51. В.Винниченко як філософ.
52. Феноменологія як течія сучасної зарубіжної філософії.
53. Утопічний характер марксистської філософії.
54. Філософська концепція світу і людини у творчій спадщині Г.Сковороди.
55. Свобода наукового пошуку та соціальна відповідальність науковця.
56. Неотомізм і персоналізм як напрями сучасної релігійної філософії.
57. Соціально-романтичний ідеал М.Гоголя.
58. Філософське розуміння політичної глобалізації.
59. „Філософія життя” А.Шопенгауера і Ф.Ніцше.
60. Культурологічна концепція М.Хвильового.
61. Проблема вічності в історії української філософської думки.
62. Сенсуалізм Д.Локка, Д.Берклі, Д.Юма.
63. Філософія в українській діаспорі.
64. Філософські аспекти сучасної глобалізації.
65. Модифікації діалектики в сучасних філософських доктринах.
66. Екзистенціальна філософія.
67. Позитивізм та етапи його розвитку.
68. Філософські погляди М.Драгоманова.
69. Чуттєве і раціональне, абстрактне і конкретне у пізнанні.
70. Філософія прагматизму.
71. Філософсько-соціальна доктрина Д.Донцова.
72. Культурна глобалізація: суть, позитивні та негативні наслідки.
73. Ідея прогресу у філософії культури.
74. Філософія в Україні 20-80 рр. ХХ ст.
75. Природа і суспільство: філософські аспекти взаємодії.

Голова предметної комісії,
к.філос.н., доцент

Я. Г. Сислюк